



# Telepolis

Gorka Julio

## Chromecast trantsizioa

Telebista ‘inteligente’ bat ez baduzu, tresna honek zure telebistari bigarren bizitza bat eskain diezaioke. Gero eta telebista gehiago dira Internetera konektatu eta bertako edukiak ikusteko aukera ematen dutenak. Aldiz, beste askok oraindik ez dute konexiorik; Chromecast bidez horixe da lor daitekeena.

Telebistaren HDMI sarrerara lotzen den USB gailu txiki bat da Chromecast delakoa. Konfiguratzen oso erraza da: gailua sartu, etxeko wifi sarea piztuta dagoela ordenagailu baten edo mugikor baten laguntzaz pauso batzuk jarraituta konfiguratuta izango duzu. Hortik aurrera, zure telefono mugikorra edota ordenagailua erabiliz edukia bidali ahal izango duzu pantailara.

Aukerak asko badira ere, oraindik mugak baditu; ordenagailutan Chrome nabigatzailea erabiltzea da gomendagarriena eta Android gailutan, aldiz, Chromecast aplikazioa. Aplikazio horren bidez, adibidez, Chromecastera edukia bidaltzeko aukera ematen duten beste aplikazio askoren zerrenda ikus dezakezu, ez baitira guztiak aukera hori eskaintzen dutenak.

Horien artean aurkituko dituzu noski ikus-entzunezko zerbitzu ohikoena, nola ez Youtube, baina baita ere Netflix bezalako berriagoak ere. Oso era erosoan ordenagailutik edo mugikorretik kontrolatzeko moduan izango dituzu orain bertan ikusi nahi dituzun bideo, pelikula edo telesailak.

Zerbitzu horiek erabiltzen ez badituzu ere, badira p2p sareen bidez bideoak jaitsi eta aldi berean ikusteko aukera ematen duten tresnak ere. Popcorntime itxi zutenetik, ondorengo asko sortu dira, horietan interesgarriena stream.io:

azpituluekin momentuko serie eta film interesgarrienak jarraitzeko tresna paregabea.

Bukatzeko, jadanik gure ordenagailu edo mugikorrean ditugun bideoak ikusi nahi baditugu, badago tresna paregabea: Videostream (getvideostream.com) gehigarria. Chrome nabigatzaileari atxikitzen zaion gehigarri horrekin gure ordenagailuko edukiak bidali ahalko ditugu pantailara. Euskarazko azpitulua baditugu, adibidez azpitulua.com webgunetik jaitziak, horiek ere bidal daitezke aldi berean. Oraindik ere errazago eta erosoago egiteko, gehigarriaren izen bera duen Android aplikazioa jaitziz gero, mugikorra telemando bilakatuko dugu eta bertatik dena kontrolatzeko aukera izan.

Oso tresna sinplea, baina eraginkorra; pena Googlaren beste garro bat ere badela, baina tira. Behintzat oraingoan prezioa ere merkea da, 39 euro bertsio berriena. Telebistak ere trantsizio fasean daude eta tresna horrek ondo betetzen du espazio hori.

## Ziborgak gara

Neil Harbisson munduko lehen ziborga bezala kontsideratutako pertsona da. Erresuma Batuko nazionalitatea badu ere, Matarón (Katalunia) bizi da. Bera kontsideratzen da onartutako munduko lehen ziborga, buruan inplantatua duen antenarekin agiri ofizial bateko argazkian agertzea lortu zuenetik.

Jaiotzaz akromatopsia izeneko arazo bat zuen Harbissonek. Arazo horren ondorioz, errealitatea kolorerik gabe ikusten du, hau da, zuri-beltz eskalan. Hori konpontzeko esperimentatzen hasi eta antena baten bidez inguruko kolore espektroa soinu bihurtzea lortzen zuen gailu bat asmatu zuen. Hasieran, ordenagailu pisutsu bat eraman behar zuen ondoan, ondoren txip txikiago bat haragi azpian eta azkenik burezurrean zuzenean antena bat jartzea lortu zuen.

Horrela, bere inguruaren hautematea erabat aldatzea lortu du Harbissonek, inguruko koloreak orain entzun egiten

ditu. Supermerkatu batera sartu eta bere *eyeborg*-ak zuzenean transmititzen dizkio koloreak. Koloreek sortzen zizkioten sentsazioekin amesten ere hasi zenean konturatu zen Harbisson ziborg bat zela. Bere burua aldatzen hasi zen, orain zentzumen berriak ematen zion hori; zuzenean bere garunean ere eragina zuen, gero eta lausoagoa zen pertsona eta makinaren arteko muga.

Sentsazio horiek azaltzeko eta bere pentsamendua jendearengana iristeko, Cyborg Project (<http://cyborgproject.com>) transmedia lana jarri zuten martxan. Dokumental horretan, berak kolorea audio bihurtzean eta alderantziz sortzen dituen koadro eta soinuak ikusteko aukera dago. Aplikazio bat ere sortu du bere esperientzia besteok gure mugikorraren bidez bizi ahal izateko. Aplikazioa instalatu, leku batera apuntatu eta kolore horrek emititzen duen soinua entzungo dugu.

Horren ondoren, Harbissonek ziborgen defentsa eta promozioa egiteko fundazio bat ere sortu zuen Moon Ribasekin batera. Cyborg Fundazioa (<http://cyborgism.wix.com/cyborg>) ziborgen eskubideak defendatu, zentzumen berriak garatu eta ziborgismoa deitu dioten arte mugimendua sustatzea helburu dituen fundazioa da.

Beren ustetan sortzen dituzten tresnek ez dute gizakiok ditugun arazoei erantzuten diotenak izan behar soilik, zentzumen berriak garatzeko aukera aldarrikatzen dute. Harbissonek berak, adibidez, bere asmakizuna hobetu zuen eta Interneteko konexioa gehitu zion, horrela, bertan ez zeuden koloreak ere entzun ahal izateko; espazioa beltza ez dela esan ohi du askotan, gizakiok ikusi ezin ditugun koloreak 'ikusten' baititu berak *eyeborg*-ari izpi ultramoreak eta mikrouhinak detektatzeko aukera gehitu zionetik.

Buruan badituzte beste hainbat asmakizun ere: atzerako begirada, atzean gertatzen dena ikusteko aukera ematen duen zentzua; zentzu elektromagnetikoa, iparrorratz batek dituen gaitasunak izateko; eta belarri infrasonikoa, gure gaitasunetatik beheragoko uhin akustikoak entzuteko aukera ematen duen zentzumena.

Eztabaida asko irekitzen baditu ere, argi dago teknologia eta gizakion arteko mugak gero eta lausoagoak direla. Gizakiak beti erabili izan du teknologia, makil bat izan edo ordenagailu bat, bere bizi-tza hobetzen saiatzeko baliatu du beti. Orain gorputzean integratzen hasiko gara, hortxe dago koxka batzuentzat.

Badira, horrekin lotuta, beste proiektu izugarri interesgarriak ere; horietako bat, Enabling the Future, behar duten pertsonentzat esku robotikoak eskaintzera bideratutakoa (<http://enablingthefuture.org>). 3D inprimagailuak hainbeste zabaldu direnez, horiek baliatuz plastikozko esku protesikoak sortzen ditu proiektuak eta behar dituztenei helarazi. Gure inguruan, Oreretako Don Bosco eskolak parte hartzen du aktiboki proiektuan (<http://ikaslab-donbosco.blogspot.com.es>).

Aukerak eta arriskuak, betikoa; baina irekitzen diren eztabaidak aldeko eta kontrakoan artean banatzea baino, ertz guztiak aztertze-ko aukera ematen duen eztabaida baten bidez bideratzea nahiko nuke nik, etorkizuneko erronka gehienak bertan sintetizatzen direlako: generoaren eztabaida. Generoaren eztabaida ziborgen eztabaidarekin uztartuko bagenu? Proposamena ez da berria, Donna Harawayk bere Ziborg Manifestuan proposatu zuen aspaldi, baina inoiz baino beharrezkoagoa dugu orain.

## Parte hartze plataforma herritarrek

Espainiako Estatuko hiri handiek parte hartze eta gardentasun tresnak jarri dituzte martxan. Hiritarrek harreman fisikotik harago ere, leiho birtual bat ireki nahi izan dute jendearen ekarpenak jaso eta erabakiak hartzen laguntzeko. Madrid Decide (<https://decide.madrid.es>) izan zen horietako bat, eta orain Bartzelonak ere (<https://decidim.barcelona>) bide berari ekin dio.

Biek Consul softwarea erabiltzen dute, hiri handientzat garatutako software libreko tresna. Horri esker, hiri

ezberdinetan egiten diren garapenak partekatu eta berrerabili ahal izango dituzte, kostuak murriztuz eta tresna etengabe hobetuz. Bide interesgarria dudarik gabe, erakundeen arteko trukea posible egiten duen eredu baina. Administrazioaren norabide politikoak egin du posible oraingoan, baina hori gabe ere software libreak ateak irekitzen ditu arlo ezberdinetako jendeak ekarpenak egin eta baliatzeko, nahiz eta kolore politiko ezberdinetakoak izan.

Softwarearekin, aldiz, ez dago dena konponduta; horrela balitz, aspaldi konponduta genuke parte hartzearen gaia. Madril eta Bartzelonaren bideak oso ezberdinak dira kasu honetan. Madrilak tresnan bozka kopuru minimo bat lortzen duten ekimenak hartzen ditu kontuan. Bartzelonak, aldiz, prozesu parte hartzaile bat jarri nahi du martxan, fisikoa eta digitala aldi berean, ondoren hortik ateratakoekin aurrera eramanez daitezkeen ekimenak bideratzeko.

Argi dago bultzada politikoa ere beharrezkoa dela bi kasuetan, baina baita jendearen parte-hartze kultura sakon bat ere. Komunikazio tresna ugari eta zuzenagoak ditugun garaian, jendartearen eta erakundeen artean urruntasun handia nabari da. Hori konpontzea zaila da, denbora hartuko duen ahalduz prozesu baten parte ere bada.

Akatsa litzateke, aldiz, tresna horiek zuzenean aztertu gabe ere gurera ekartzea. Herri eta hiri bakoitzak bere izaera dauka eta bertara moldatu beharko genituzke, edo berriak proposatu. Kontraesan handietan ez sartzeko garrantzitsua da, hori bai, software hori librea izatea eta nahi duenak egiaz-tatu, aztertu, erabili eta hobetu ahal izatea.

Bide horretatik sortu dira *Sharetu.eus* eta *Ask-e* Euskal Herrian. Parte hartzera bideratutako tresna horien bidez, erakundeek egin behar dituzten ekimenak jarraitu edo herritarrek beraiek egin ditzaketen proposamenak jasotzeko Herritarren Parte Hartze Plataforma bat sor daiteke. Erakundeek egiten dituzten ekimenei buruzko iritziak aurretik jasotzeko edo ondoren egiten direnei buruzko kexak eta proposamenak biltzeko helburua dute biek.

*Sharetu* (<http://sharetu.eus>) herrietako gaiei buruz mintzatu ahal izateko sare soziala eta herritarren partaidetza sustatzera bideraturiko tresna da. Herritarren eta udalen arteko zubi bat, denon eskura, webgune publiko batean edozeinek erabiltzeko moduan.

*Ask-e* (<http://aske.eus>), aldiz, udalek berezko udal webgunean edo azpiegituran txertatu ahal duten tresna librea da, herritarren partaidetza sustatzeko. Herritarren ekarpenak jasotzea, bideratzea eta erantzutea ahalbidetzen duen IKT tresna propioa behar dutenezat da. Sharetu atariak eskaintzen dituen aukerez gain, barne kudeaketan laguntza eta azpiegitura propioetan ezar daitekeen sistema oso bat da, alegia.

Gero eta gehiago izango dira era horretako ekimenak arlo guztietatik. Posible da arlo pribatuetatik ere sustatu eta arrakasta izatea. Hobe arlo publikotik indarrak bildu eta software librean oinarritutako ekinbide publikoari ekitea. Arrakastaren gakoak herritarren parte hartzea eta herri erakundeen sostengua izango dira beti, baina ausardia ere behar da, eta hori indar politiko publikoek jarri beharko dute. 🍷